

Het Volk wil Paars Plus

S a m e n v a t t i n g

De onderhandelingen over een Paars Plus coalitie, gevormd door VVD, PvdA, GroenLinks en D66 zijn in volle gang. Een 'nachtmerrie' noemt Wilders een Paars Plus kabinet. Deze ontwikkeling in de formatie doet echter recht aan de verkiezingsuitslag. In dit onderzoek doen we verslag van de kiezerswensen wat betreft de vorming van een nieuw kabinet.

M e e r w e t e n ?

Voor meer informatie over het publieksonderzoek kunt u contact op nemen met:

Kjell Massen: Kjell@ruigroknetaanel.nl;

Tel: 020 62 385 12.

Zie ook: www.ruigroknetaanel.nl

Voor meer informatie over De Nederlandse Nieuwsmonitor kunt u contact opnemen met:

Nel Ruigrok: nel@nelruigrok.nl;

Tel: 06 27 588 586

Zie ook www.nieuwsmonitor.net

→ Inleiding

De kiezer heeft gesproken en hoewel we vlak voor de verkiezingen nog een verschuiving naar links konden traceren, heeft uiteindelijk de VVD van Mark Rutte de meeste stemmen behaald. Met een zetel verschil hebben de liberalen (31 zetels) de sociaaldemocraten verslagen (30 zetels). Grote winnaar van de verkiezingen is Wilders die van 9 naar 24 zetels is gestegen met de PVV. Het CDA is bijna gehalveerd en eindigt op 21 zetels terwijl de SP de schade beperkt heeft weten te houden. Zij dalen van 25 naar 15 zetels. Twee andere winnaars, D66 en GroenLinks, komen beiden op 10 zetels uit. De ChristenUnie levert een zetel in en komt met 5 vertegenwoordigers in de Kamer terwijl de SGP en de PvdD beiden met 2 zetels vertegenwoordigd zullen blijven.

Vanuit deze situatie is VVD informateur Rosenthal aan de slag gegaan en heeft drie kabinetten onderzocht: een Rechts kabinet met VVD, PVV en CDA, een Paars Plus Kabinet met VVD, PvdA, GL en D66 en een Midden-kabinet met VVD, PvdA en CDA. Na een wekenlange snuffelronde bleek dat een Rechts kabinet geen optie kon worden. Het CDA wilde dat de PVV en VVD er eerst samen uit zouden komen alvorens de Christen Democraten zouden aanschuiven aan de onderhandelingstafel. Voor de VVD uiteindelijk nog een optie, voor de PVV niet. Wilders eiste dat Verhagen met z'n drieën om tafel zou gaan zitten. Deze bleef weigeren en zo werd deze optie van tafel geschrapt. Een Midden-kabinet lukt niet omdat de PvdA een voorkeur heeft voor een Paars Plus coalitie en niet wil onderhandelen met twee rechtse partijen. Blijft over de Paars Plus variant. Na een eerste afwijzing lijkt nu ook Mark Rutte bereid tot onderhandelen.

→ Winnaars en verliezers

Zoals gezegd is de PVV de grootste winnaar van de verkiezingen. De partij van Wilders steeg van 9 naar 24 zetels in de Kamer. Vooral veel CDA stemmers verlieten hun partij en zoeken nu hun heil bij de PVV. Voor Wilders reden om een plek aan de onderhandelingstafel op te eisen. Een 'nachtmerrie' noemt Wilders een mogelijk Paars Plus kabinet. De PVV leider acht als grootste winnaar van de verkiezingen regeringsdeelname voor zijn partij in een Rechts kabinet niet meer dan logisch. Deze gedachte werd door alle partijleiders gedeeld. Echter, zowel de PVV als onderhandelingspartner als een Rechts kabinet doen geen recht aan de uitkomsten.

Het argument dat de PVV als grootste winnaar recht heeft op een plek aan de onderhandelingstafel snijdt geen hout omdat men vergeet dat het in Nederland altijd gaat om een coalitie die gevormd wordt door meerdere partijen. Het argument van PVV en VVD als grote winnaars verdwijnt dan als sneeuw voor de zon. Immers, hun zetelwinst komt voor een belangrijk deel voort uit het dramatische zetelverlies van het CDA, de beoogde derde partner in het Rechtse kabinet. Met een zetelverlies van 20 voor het CDA, een winst van 9 voor de VVD en een winst van 15 voor de PVV komt de Rechtse coalitie uit op een winst van 4 zetels (zie tabel 1). De optie Paars Plus daarentegen boekt een veel ruimere winst. Naast de VVD kennen GroenLinks (+3) en D66 (+7) winst, terwijl de PvdA een aantal zetels minder heeft dan voor de verkiezingen (-3). In totaal komt die mogelijke coalitie daardoor op een zetelwinst van 16 zetels.

Tabel 1. Zetelwinst en -verlies van de partijen tijdens de verkiezingen van 2010

Partij	Zetels 2006	Zetels 2010	Winst/Verlies	Paars Plus	Rechts	Midden
CDA	41	21	-20		-20	-20
PvdA	33	30	-3	-3		-3
VVD	22	31	+9	+9	+9	+9
PVV	9	24	+15		+15	
GroenLinks	7	10	+3	+3		
D66	3	10	+7	+7		
TOTAAL				+16	+4	-14

Echter, verkiezingswinst lijkt een vreemde graadmeter van legitimiteit, omdat een grote verkiezingswinst toch ook betekent dat de partij bij de verleden verkiezingen kennelijk minder populair was. Waarom zou de PVV, die het bij de vorige verkiezingen nog niet goed deed, meer recht hebben om aan de regering deel te nemen dan een partij als de PvdA die zowel nu als vier jaar geleden aanzienlijk meer zetels haalde dan de PVV? Waarom tellen 1,5 miljoen PVV-stemmers zwaarder dan 1,8 miljoen PvdA stemmers?

Ook de stelling dat niet Paars Plus, maar een Rechts kabinet de uitkomst van de verkiezingen het meest rechtvaardigt is niet houdbaar. Immers, elk (meerderheids)kabinet wordt uiteindelijk door een meerderheid van de gekozen Kamerleden gesteund, en dus indirect door een meerderheid van de bevolking. Als sommige coalities al meer recht zouden doen aan de uitslag dan zou de coalitie met het meeste zetels de voorkeur genieten, en in dat opzicht is Paars-plus met 81 zetels een betere keuze dan Rechts (76 zetels).

→ Coalitievorming

Nog belangrijker dan deze zetelwinst is de stem van 'het volk', dat op 9 juni jl heeft gesproken. Tijdens de verkiezingen wordt de kiezer niet gevraagd naar een coalitievoorkeur, maar in opinie-onderzoek gebeurt dat wel. Uit het opinieonderzoek van Ruigrok|Netpanel, uitgevoerd vlak na de verkiezingen, blijkt dat een ruime meerderheid van de kiezers voorstander is van een Paarse coalitie. 57% van de kiezers geeft een kabinet bestaande uit VVD, PvdA, D66 en GroenLinks een voldoende. Een rechtse coalitie wordt door iets minder dan de helft van de kiezers als optie gezien (zie tabel 2). Een kleine meerderheid van de kiezers (51%) geeft het Paars Plus kabinet een hoger cijfer dan een Rechts kabinet. De onderhandelingen die nu op stapel staan genieten duidelijke steun vanuit de samenleving.

Tabel 2. Coalitievoorkeuren van de kiezers

Stemmers	Paars +	Rechts	Midden	Liever paars +	liever rechts	liever midden
CDA	41.1	57.9	83.8	13.3	28.2	44.7
PVDA	89.3	9.4	55	73.7	5.5	6.1
SP	66	27.1	37.7	52.1	16.6	8.5
VVD	49.6	71.9	59.2	14.9	49.1	23
PVV	12	91.8	14.8	3.2	90.3	1
GL	95	7.7	27.7	92.2	1.9	0
CU	49.6	43.3	77.8	11.5	10.6	37.5
D66	81.9	29.3	49	65.3	15.5	6.8
PvdD	67.4	46.2	26.3	36.8	28	1.6
SGP	5.8	95	88.2	0	16.5	7.6
Overig	44.9	46.5	54.8	13.3	25.7	40.5
TOTAAL	56.8	48.0	50.3	26.7	33.4	15.1
Partijen						
Rechts	35.3	74.3	52.0	10.8	47.1	19.7
Paars +	73.8	35.6	52.4	52.4	23.0	11.9
Midden	61.9	45.4	64.0	36.0	27.8	22.4

De kiezers op de partijen die deel gaan nemen aan de Paars Plus onderhandelingen zijn allemaal groot voorstander van een dergelijke coalitie. De GroenLinks stemmers spannen hierbij de kroon. 95% van hen stemt in met een Paars Plus coalitie en ruim 90% heeft liever Paars Plus dan een andere coalitie. De cijfers bij D66 en PvdA liggen iets lager, maar zijn ook duidelijk in het voordeel van een Paars Plus kabinet. De PVV stemmers zijn ook duidelijk in hun oordeel: zij willen een Rechts kabinet en zien, in navolging van Wilders, weinig heil in een Paars Plus coalitie. Ruim 90% van de PVV stemmers wil een Rechts kabinet en zien dit kabinet er liever komen dan een Paars Plus kabinet of een Midden kabinet. De CDA stemmers zijn duidelijk voorstander van een Midden kabinet. Ruim 80% is voor een dergelijke coalitie. Interessant hierbij is overigens ook dat de CDA kiezer liever een Rechts kabinet met de PVV ziet verschijnen dan een Paars

Plus kabinet. Ruim een kwart van de kiezers van CDA huize ziet het liefst een Rechts kabinet op het bordes verschijnen, terwijl ruim 13% liever een Paars Plus kabinet gevormd ziet worden.

Ten slotte is het gezien de belangrijke rol voor de grootste partij in onze staatsbestel interessant te kijken wat de achterban van die partij eigenlijk wil. “VVD-kiezer wil Paars-plus niet”, kopt de NOS op haar website van 4 juli, gebaseerd op een peiling van Maurice de Hond. Dit komt overeen met de peiling van Ruigrok|NetPanel, waarin vlak na de verkiezingen de helft van de VVD-stemmers voorkeur gaf aan een Rechts kabinet, tegenover slechts 15% voor Paars-plus. Ook relevant is echter dat de helft van de VVD-stemmers Paars-plus toch een voldoende geeft. Net als traditioneel het CDA, lijkt de partij van Mark Rutte ruim baan te krijgen van haar achterban om 'over links' of 'over rechts' te gaan.

→ Conclusie

De onderhandelingen over een Paars-Plus coalitie doen recht aan de verkiezingsuitslag. Wanneer we kijken naar de zetelwinst zien we dat deze coalitie in totaal 16 zetels winst kent en gevormd wordt door drie partijen die wonnen (VVD, GL en D66) en slechts een partij die enkele zetels inleverde (PvdA). Het totaal aantal zetels van de partijen is een duidelijke meerderheid in de Kamer (81 zetels). Ten slotte heeft het volk zich ook uitgesproken ten faveure van een Paars Plus coalitie. Al heerst onder de VVD stemmers een voorkeur voor een Rechts kabinet, meer dan de helft van deze kiezers geeft de vorming van een Paars Plus kabinet een voldoende. Daarmee heeft deze coalitie het meeste maatschappelijk draagvlak.

Deze uitkomsten ten spijt, is het echter vooral van belang dat de politiek erin slaagt om binnen afzienbare tijd een regering te vormen die ons land de komende vier jaar stabiel en krachtdadig kan besturen. Daarbij doet uiteindelijk elke coalitie die kan rekenen op een meerderheid van de Kamerzetels recht aan de verkiezingsuitslag.